

**«پاسخ تشریحی سؤالات آرایه و عروض کنکور تیر ۱۴۰۳»**  
**نویسنده: یاسین مهدیان (طراح و ویراستار آزمون‌های قلم‌چی)**

**سوال «۲۹»: گزینه «۳»**

در این بیت، پنج استعاره مشهود است: «برگ گل» استعاره از چهره یار - «سنبل» استعاره از موی یار - «لعل» استعاره از لب یار - «حقه لعل» استعاره از دهان یار - «گهر» استعاره از سخنان نغز تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «گل سیراب» استعاره از چهره یار / «سنبل» استعاره از موی یار / اینکه طبع شاعر، به بلبل تشبیه شده و این بلبل، به یاد چیزی می‌افتد، استعاره مکنیه و تشخیص است. = ۳ استعاره  
گزینه «۲»: «سنبل» استعاره از مو / «لاله» استعاره از چهره یار / «خورشید» استعاره از چهره یار / «زره» استعاره از موی یار = ۴ استعاره

گزینه «۴»: «سرو» استعاره از قامت بلند یار / «گل» استعاره از چهره زیبا / «نرگس» استعاره از چشم / «رنجوری کشیدن غنچه دل‌ها» را شاید بتوان دارای تشخیص دانست. = ۴ استعاره

**سوال «۳۰»: گزینه «۲»**

اینکه فلک به یاد چیزی باشد، استعاره مکنیه و تشخیص است. / ایهام تناسب: «روی»: ۱- چهره، ۲- فلز روی؛ که در این معنا قابل قبول نیست و با «زر» و «سیم» تناسب دارد. / چهار تشبیه: ۱- سیم‌گون، ۲- مه‌روی، ۳- مهر دل (تشبیه دل به خورشید) و ۴- روی، چو زر است.

**سوال «۳۱»: گزینه «۳»**

استعاره مصرحه: «باغ جان»، استعاره مصرحه از یار است. / مجاز: «سر» مجاز از قصد و اندیشه / ایهام: «یاد لب خورم»: ۱- یاد خوردن لب‌هایت می‌افتم، ۲- به یاد لب‌هایت، می‌نوشم و می‌خورم. / تشبیه: لب یار، به نوبر (میوه تازه) تشبیه شده است.

**سوال «۳۲»: گزینه «۲»**

پارادوکس: اینکه فرد مست، از همه هوشیارتر باشد، متناقض‌نما است. / تکرار «مست» و «است» تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «عالم» مجاز از مردم عالم / فاقد استعاره (توجه داشته باشید که «سست‌عهد»، صفت جانشین اسم است و استعاره محسوب نمی‌شود).

گزینه «۳»: حسن تعلیل: آوردن دلیل ادبی و غیرمنطقی، برای پدیدآمدن ابر و دریا / فاقد تشخیص  
گزینه «۴»: فاقد ایهام / جناس «پیمان» و «پیمانه»: جناس ناقص افزایشی

سوال «۳۳»: گزینه «۲»

اسلوب معادله: مصراع دوم، مصداق و مثالی برای مفهوم مصراع اول است. / کنایه: «از چشم جدا نگشتن» کنایه از توجه و دیدن بی‌وقفه / لف و نشر: لف‌ها: رشته دندان و چشم - نشرها: لؤلؤ شہوار و بحر عمان / تشبیه: «دندان یار» و «چشم شاعر»، به‌صورت ملفوف (آمیخته‌شده با لف و نشر)، به «لؤلؤ شہوار» و «بحر عمان» تشبیه شده‌اند.

سوال «۳۴»: گزینه «۱»

مجازها: بیت اول: «دم» مجاز از لحظه / بیت دوم: «صد» مجاز از کثرت / بیت سوم: «خط» مجاز از فرمان و دستور نوشته‌شده جناس‌ها: بیت اول: «دم» و «در» / بیت دوم: «روز» و «روی» / بیت سوم: «مطیع» و «مطاع» کنایه‌ها: بیت اول: «بر دل بار نهادن» کنایه از اندوهناک کردن / بیت دوم: «جبهه ساییدن» کنایه از تواضع و فروتنی / بیت سوم: «سر گرداندن» کنایه از نافرمانی کردن

سوال «۳۵»: گزینه «۳»

بیت «ه»: استعاره مکنیه: اینکه عشق از در وارد شود، استعاره مکنیه دارد. بیت «الف»: تلمیح: اشاره به ماجرای رستم و آوردن نوشدارو توسط سیمرغ بیت «ج»: حسن تعلیل: آوردن دلیل ادبی و غیرمنطقی، برای بارش باران بیت «د»: اسلوب معادله: مصراع دوم، مصداق و مثالی برای مصراع اول است. بیت «ب»: حس آمیزی: «نظاره خشک»: ترکیب دو حس بینایی و لامسه

سوال «۳۶»: گزینه «۱»

بیت «ب»: مجاز: «صد» مجاز از کثرت بیت «ج»: لف و نشر: لف‌ها: روی و موی / نشرها: روز و شب بیت «ه»: تمثیل: مصراع دوم، تمثیل است. بیت «الف»: ایهام تناسب: «شفا»: ۱- درمان یافتن، ۲- نام کتابی از ابن سینا، که در این معنا قابل قبول نیست و می‌تواند با «قانون» که نام کتاب دیگری از ابن سینا در زمینه طب است، تناسب داشته باشد. بیت «د»: «غبار» استعاره از کدورت و ناراحتی

سوال «۳۷»: گزینه «۲»

بیت «ج»، ذوقافیتین است: قافیۀ اول: «بدانید و مخوانید» / قافیۀ دوم: «یکدیگر و بر» بیت «الف»، قافیه‌اش بر مبنای قاعده «۱» است: واژگان قافیه: «آیی و کجایی» / حروف الحاقی: یی / حروف اصلی: ا (طبق قاعده ۱)

سوال «۳۸»: گزینه «۴»

قافیه‌های ابیات «ب» و «د» که به ترتیب، «نهان، عیان، زبان و دهان» هستند، قافیۀ درستی را با واژه «هجران» تشکیل می‌دهند؛ توجه داشته باشید که «ان» جزوی از اصل کلمات است و الحاقی محسوب نمی‌شود. قافیه‌های ابیات «ج» و «ه» که به ترتیب، «جا، ما، لیلی و اولی» هستند، قافیۀ درستی را با واژه «رعنا» تشکیل می‌دهند؛ توجه داشته باشید که واژگان «لیلی و اولی»، به شکل «لیلا و اولا» تلفظ می‌شوند.

سوال «۳۹»: گزینه «۳»

وزن بخش مشخص شده و گزینه «۳»: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن  
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن مستف

گزینه «۲»: در جوی زمان: مستفعّلُ فع / در خواب تماشای تو می‌رویم: مستفعّل مستفعّل مفعولن (رکن آخر، دارای ابدال است).

گزینه «۴»: مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن مستف

سوال «۴۰»: گزینه «۴»

مصراع اول: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مصراع دوم: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (رمل مثنی محذوف)

مصراع سوم: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعّلن

مصراع چهارم: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف)

مصراع پنجم: مفاعیل مفاعیل مفاعیل فعولن

مصراع ششم: فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن

مصراع هفتم: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف)

مصراع هشتم: مفاعّلن مفاعّلن مفاعّلن

سوال «۴۱»: گزینه «۱»

وزن این بیت، «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن» است که دارای دو دسته‌بندی هجایی نیز می‌باشد ولی وزنی ناهمسان است. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: مفعول فعل مفعول فعل (مستفعّل فع مستفعّل فع)

گزینه «۳»: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن (مستفعّل مفعولن مستفعّل مفعولن)

گزینه «۴»: مفعول فعّلن مفعول فعّلن (مستفعّلن فع مستفعّلن فع)

**سوال «۴۲»: گزینه «۲»**

وزن این مصراع، «مفتعلن مفتعلن فاعلن» است که نام بحر آن، نادرست ذکر شده است.  
نام بحر سایر مصراع‌ها، کاملاً درست است.

**سوال «۴۳»: گزینه «۱»**

وزن بیت: فعلاتن فعلاتن فعلن / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: «ی» در واژه «طوطی‌ای» در مصراع دوم، به شکل کوتاه تلفظ می‌شود. / بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: «و» در ترکیب «بُود و»، به شکل بلند تلفظ می‌شود. / ابدال: رکن آخر مصراع دوم، دارای اختیار ابدال است و به جای «فعلن»، «فعْلن» آمده است. / آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول هر دو مصراع مشهود است.

**سوال «۴۴»: گزینه «۳»**

وزن بیت، «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن» است. «ی» در واژه «روی» در مصراع اول، شامل اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه می‌شود.  
اختیارات ذکرشده برای سایر ابیات، نادرست است.

**سوال «۴۵»: گزینه «۲»**

واژگان قافیه: اوست، کوست و دوست / با توجه به اینکه «ست» در واژه «دوست»، جزوی از خود کلمه است، «ست» جزو حروف اصلی به‌شمار می‌آیند و نهایتاً حروف اصلی قافیه، «وست» خواهد بود که مسلماً طبق قاعده دو است. / تشبیه: ناوک غم - مجاز: «دل» مجاز از وجود انسان - فاقد ایهام - مصراع چهارم، دارای تمثیل است.  
تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: حروف اصلی قافیه، «وست» می‌باشد که آخرین حرف آن (ت)، به‌عنوان روی محسوب می‌شود. / وزن رباعی: مفعول مفاعیل مفاعیل فعل - اختیار شاعری «قلب» در رباعی، زمانی رخ می‌دهد که به جای «مفاعیل»، از «مفاعِلن» استفاده شود. برای مثال در مصراع اول، «أسی ریح» دارای اختیار قلب است، چون باید از «مفاعیل» استفاده می‌شد، ولی به جای آن، از «مفاعِلن = أسی ریح» استفاده شده است.  
گزینه «۳»: وزن: «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل» یا «مستفعل مستفعل مستفعل فع» / «ر» در واژه «سر» دوم، در مصراع دوم، دارای اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه است.

گزینه «۴»: مفاهیم «راضی و تسلیم بودن عاشق، در برابر معشوق» و «مطلوب‌بودن درد و رنجی که از سمت معشوق می‌رسد»، بین ابیات صورت سؤال و بیت مذکور، مشترک است.